

Otvorený list p.Marcelovi Marcišiakovi, redaktorovi média TVnoviny.sk:

Akonáhle sa ku mne dostal link na exkluzívny rozhovor s p.Lukáčom, rozhovor som si prečítal a ostal som zhrozený, kam sa až prepadla novinárska etika. Žiaľ, nejaké pohnútky Vás k tomu viedli, o ktorých tu ja teraz nebudem špekulovať, ale bolo by vhodné, keby ste prijali sebareflexiu a zodpovedným obhospodarovateľom a správcom lesného majetku vysvetlili, ako je možné, že do médií sa dostane rozhovor „odborníka“ na lesné hospodárstvo, v ktorom osočuje, ohovára a spochybňuje prácu lesníkov, pričom druhá strana nemá možnosť sa k týmto slovám vyjadriť.

Pokiaľ by bol rozhovor vedený v duchu prezentácie práce VLKa, nech sa to nazve exkluzívny rozhovor, ale akonáhle v rozhovore spochybňuje pán Lukáč prácu iných, nie je to exkluzívny rozhovor, ale znôška klamstiev hraničiacich s trestnou činnosťou. Prečo to nazývam až takto? Lebo tvrdenia uvedené kurzívou potrebujú komentár:

- „Výskumný ústav Národného lesníckeho centra tvrdí, že výmera lesov vzrastá, ale my na základe satelitných snímok hovoríme, že za posledných 20 rokov na Slovensku ubudlo vyše 700 kilometrov štvorcových lesa, čo je asi rozloha Nízkych Tatier. Problém rozdielného pohľadu je v tom, že lesníci považujú aj vyrúbaný les za les.“

700 kilometrov štvorcových je 70 000ha. Na začiatok len pre vysvetlenie, lebo lesníci všetky plochy evidujú v hektároch. Keby niekde zmizlo 70 000ha lesa, čiže lesy na území ako je rozloha Nízkych Tatier, určite by to bolo niekde vidieť, lebo je to takmer 3,5% všetkých lesov na Slovensku. A rozdielny pohľad pána Lukáča je len a len na účelovom výklade plochy, kde sa les dočasne vyrúbal. A ešte aj toto je trochu komplikovanejšie. Vyrúbaný les po kalamite je niečo, čo je záchrana drevnej hmoty, teda hodnôt, ktoré pestovali generácie lesníkov. Či by bolo lepšie, keby všetko to drevo ostalo bez zužitkovania a plochy ponechané na samovývoj? Určite nie. Veď drevo je pri trvalo udržateľnom obhospodarovaní permanentne obnoviteľná surovina, ktorá sa využíva denno-denne. Len tak pre ilustráciu, skúste zo svojej kancelárie, bytu či chaty vynosiť všetko, čo je na báze dreva. Čo vám tam ostane? Takže lesníci spracujú kalamitné drevo a následne pokiaľ rozsah holín nie je veľký, majú dva roky (pri väčšom rozsahu sa schvaľuje harmonogram zalesňovania, ale to už je zas na dlhší komentár, pričom aj to má svoje pozitíva a samozrejme aj negatíva) na to, aby na ploche rástli nové lesy. Také lesy, akých rastie takmer väčšina na Slovensku, ktoré lesníci obhospodarujú viac ako 250 rokov a stále je lesa viac a viac. A keď som písal, že je to trochu komplikovanejšie, písal som to preto, lebo pri normálnom obhospodarovaní lesov je vznik holín, teda plôch po vyrúbanom lese takmer v minimálnej miere. Obnova novej generácie lesov prebieha na väčšine územia Slovenska takzvaným podrastovým hospodárskym spôsobom. A práve ten je charakteristický tým, že nová generácia lesa vzniká už pod pôvodným, starým porastom, ktorý dorástol do veku, kedy je jeho najoptimálnejšie začatie výmeny za novú generáciu. Teda nevznikajú holiny, ale po dorúbaní zvyškov pôvodného porastu na tej istej ploche už rastie mladý les. A to, že má napr. len pol metrovú výšku, je charakteristika, ktorá ho vylučuje z pojmu LES? Žiaľ, tieto súvislosti pán Lukáč zrejme nevie a preto jeho slová potrebujú oponentúru, aby verejnosť bola informovaná správne. Bez nejakých dezinformácií či už z nejakých divných pohnútok alebo naozaj z nepoznania podstaty veci. Analogicky by sa dalo povedať, že ak poľnohospodári zožnú lány obilia, kukurice a podobne, tak poľnohospodárska pôda sa prekategORIZUJE DO PÔDY LEŽIACEJ LADOM? Všetkým aj na rok či už v tom istom roku na jeseň sa obnovuje kultúrna plodina a nikto to nespochybňuje. A tak isto aj lesná pôda ostáva lesnou pôdou, lebo zo zákona beží lehota na založenie nového lesa tam, kde vznikla holina. Ale ako som už spomínal, nie všetka ťažba dreva v lese spôsobuje vznik holiny.

- Najstabilnejšie lesy sú prirodzené lesy, ktoré pestuje príroda. Lesy za 350 miliónov rokov museli napríklad prežiť prepólovanie zemských pólův, dopady meteoritův a stále sú tu. Naopak, lesníctvo je

tu len 200 rokov. Najideálnejšie by preto bolo pestovať lesy tak, ako tomu bolo za posledných 350 miliónov rokov. A toto sa za posledných 20 a viac rokov výrazne zmenilo.

Prirovnávať vývoj lesov za 350 miliónov rokov a obhospodarovanie lesov „len 200 rokov“ mi príde poriadne uletené. Ale pokiaľ chce pán Lukáč takto poukazovať na zlú prácu lesníkov, tak je to zas účelové. Človek tu je niekoľko miliónov rokov a zo začiatku lesy využíval len na najnutnejšiu potrebu. Palivové drevo, jednoduché zbrane a nástroje. Rozvojom priemyslu a výdobytkom vedy (vdďaka ktorým existujú aj takzvaní ochrancovia prírody), však prišlo k bezbrehej ťažbe dreva až do takej miery, že dochádzalo k nekontrolovanému odlesňovaniu krajiny. Vtedy si aj vládatári uvedomili, že sa takéto správanie uberá nesprávnym smerom a začali zavádzať do lesa zákonnými predpismi poriadok. Takže áno, my lesníci hovoríme o pestovaní lesa pre hospodárske využitie toho, čo les dáva. A boli to práve lesníci, ktorí začali vyhlasovať prvé rezervácie a chrániť prírodu v tom ponímaní, ako dnes, len bez extrémizmu. Veď aj dnes je snaha o vyhlasovanie ďalších území za chránené práve na územiach, ktoré spravujú lesníci. Čiže to lesníci asi až tak zle nerobia, keď dokážu lesy dopestovať do stavu, že sú hodné ochrany prírody. Aj vývoj lesníctva mal svoje etapy. V čase, keď na poháňanie strojov bolo potreba pary a veľké množstvo dreva, začala takzvaná smrekománia. Smrek pomerne rýchlo rástol a bol schopný produkovať drevnú hmotu pre potreby priemyslu. Potom sa z dôvodu zavádzaniu výkonnejšej mechanizácie do lesa začali presadzovať koncentrácie ťažieb a prevládal holorubný hospodársky spôsob, ktorý bol charakteristický práve tým, že vznikali holiny, ale zároveň sa uzákonilo ich zalesňovanie do dvoch rokov od ťažby. A vyznieva priam komicky, keď je spochybňované lesníctvo práve za posledných 20 rokov, kedy sa z podnetu samotných lesníkov prešlo na už spomínané podrastové hospodárstvo, pri ktorom holiny nevznikajú. Naopak, pestujú sa lesy, ktoré sa viac podobajú lesom prírodným. Na stanovištiach v podmienkach, kde je to možné, lesy sa prebudovávajú na výberkový hospodársky spôsob, kde je to už takmer o prírodnom lese. Len dospelé stromy sa nenechajú na dožitie a zvalenie sa a neostávajú ako mŕtve drevo v lese, ale sa hospodársky využijú. Ono totiž na obhospodarovanie a produkovanie drevnej hmoty pre priemysel treba finančné prostriedky, ktoré sú z hlavnej časti z dreva. Tieto peniaze sa však vo veľkej časti vracajú práve späť do lesa a infraštruktúry, ktorú využívajú aj ostatné nárokové skupiny. Od turistov počnúc, cez cyklistov, zberáčov lesných plodov až po samotných ochrancov prírody. Takže vysvetlime ľuďom, že za posledných dvadsať rokov naozaj prešli lesníci akousi sebareflexiou a dnes sa lesy pestujú trvaloudržateľným spôsobom. O potrebe dreva v živote ľudí som písal vyššie. Tak čo, skúsili ste už vynosiť všetko z kancelárie, bytu či chaty, čo má niečo spoločné s drevom? No a pokiaľ chcete byť zástanca ochrany prírody, tak by to mali byť aj všetky veci, ktoré majú niečo spoločné s ropou. Lebo to je ďaleko horšia vec pre ochranu prírody, ako obnova lesov prírode blízkym spôsobom. A čo vám tam ostalo?

- Pozrime sa na výrub. Pred 20 rokmi sa na Slovensku ročne vyrúbalo viac ako päť miliónov metrov kubických dreva. V súčasnosti je to dvojnásobok. Aký počet je únosný pre naše lesy?

Myslím si to ja, ale aj lesníci, že tá hodnota sa pohybuje na úrovni päť, päť a pol milióna metrov kubických ročne. Desať miliónov je dvojnásobne prekročená kapacita slovenskej lesnatej krajiny. Práve preto nám tie lesy ubúdajú. Urobíme všetko preto, aby sa ťažba dreva zase vrátila na predchádzajúce hodnoty.

Celý problém vznikol v roku 2004, kedy bola v Tatrách veľká kalamita. Vtedy sa na trhu objavilo navyše päť miliónov metrov kubických dreva. Podnikatelia si zobrali úvery, postavili fabričky na spracovanie smrekového dreva. Toto trvalo rok, dva, tri a drevo sa minulo. Ale fabričky ostali, podnikatelia potrebujú splácať úvery, tak sa ťaží ďalej a ide sa už aj do kvalitných lesov.

Tu mi neostáva nič iné, len zas skonštatovať, že celé tvrdenia pána Lukáča je tendenčné a nepodložené faktami. Začnem trochu odzadu. Vyhodnotil niekto, koľko fabričiek ukončilo svoje pôsobenie za posledných päť rokov. Len v mojom okolí sú to tri a takto je to po celom Slovensku. Takže nie je celkom pravda, čo pán Lukáč tvrdí. No a čo sa týka množstva vyrúbaného dreva, to sa odvíja od toho, koľko v lesoch na Slovensku prirastie. Bolo by asi jednoduchšie vám teraz opísať čísla zo Zelenej správy, ktorú každoročne vydáva MPA RV SR. No neurobím to z jednoduchého dôvodu, napriek tomu, že tie čísla samozrejme mám. Ale týmto skúsím docieľiť to, že by ste si spomínanú Zelenú správu preštudovali a možno niektoré súvislosti pochopíte aj sám. Pokiaľ by Vám niečo nebolo jasné a mali by ste dojem, že niečomu nerozumiете, rád vám na všetky vaše otázky odpoviem.

- Často sa hovorí aj o čiernom výrube stromov. Viete vyčíslieť percentuálne, koľko takýto výrub tvorí z toho legálneho?

Čierny výrub sa dá odhadnúť niekde medzi jedným až dvoma miliónmi kubíkmi dreva ročne, čo je asi desať percent.

Už na tendenčne položenú otázku ste dostali tendenčnú odpoveď. Tu by som si ale dovolil upozorniť na dve veci. Bez dôkazov je takéto tvrdenie na hrane zákona a môže sa stať, že niekto sa začne takémuto ohováraníu brániť. Takže určite by bolo zväziť takéto tvrdenia. Ako druhú skutočnosť pripomínam, že pokiaľ niekto vie, že sa pácha trestná činnosť, je povinný ohlásiť to orgánom činným v trestnom konaní. Keď to zhrniem, buď niekto ohovára bez dôkazov, alebo niekto má dôkazy a neoznamuje to kde má. Aj jedna aj druhá skutočnosť je nehoráznosť a tak by sa autori uvedených viet mali zamyslieť, ako budú ďalej postupovať. Lebo takéto nehorázne tvrdenia pokračujú v rozhovore aj ďalej, ale nemienim ich tu všetky citovať.

- Lesy sú náš národný sklad, ale nikto v podstate nevie, koľko toho dreva vlastne je. Takže keď kradnete v sklade, kde nie je skladník a drevo nie je evidované, tak nikomu nechýba. My sme vlastníci viacerých lesov na západnom, strednom aj východnom Slovensku a všetky sme si nechali odborníkmi zmerať. Ale údaje, ktoré pred naším zmeraním udávali lesníci o našich lesoch, boli veľmi nepresné, keďže boli nadhodnotené asi o 30 percent. To znamená, že keď z takéhoto lesa ukradnete 30 percent dreva, tak si to nikto ani nevšimne.

V sklade, o ktorom hovorí pán Lukáč, určite skladník je. Každý hektár lesa má svojho vlastníka, má svojho obhospodarovateľa a odborného lesného hospodára, ktorý zodpovedá za to, čo sa v lese deje po odbornej stránke. Tak ako všade, aj toto je o ľuďoch a nie všetci sú rovnakí. Ale hádzať do jedného vreca zodpovedných, skúsených a bezúhonných lesných hospodárov s tými, o ktorých možno pán Lukáč vie viac, je neférové. No a ako je uvedené, pán Lukáč spracoval vo výskume, tak určite mu hovoria niečo štatistické metódy. Tie používame aj pri zisťovaní zásob dreva v lesoch (nie len) na Slovensku. Existuje odchyľka pri určitej pravdepodobnosti presnosti výsledku. No určite to nie je 30% - ný rozdiel. Aj v lesoch, ktoré si dali odborníkmi zmerať, sú zásoby zistené štatistickými metódami. No a práve preto sú prípustné odchyľky, lebo keby si dali robiť zisťovanie zásob druhou, treťou či štvrtou skupinou, každá by sa dopracovala k rozdielnym číslam. Každá by totiž zmerala inú vzorku stromov, zmerala by ich výšky s inou presnosťou a na základe rôznych vstupných veličín by vyšli rôzne výsledky. Presnejšie sa dá drevo zmerať naozaj len na zemi a aj tu sa používajú kubikovacie tabuľky na základe množstva meraní a urobených priemerov. Ale je ten ktorý strom naozaj ten priemerný? Čiže aj tu sa toleruje určitá odchyľka. Najpresnejšie meranie by bolo buď ponáraním všetkého dreva do kvapaliny alebo v dnešnej dobe elektronicky po malých sekciách. Ale je to prakticky realizovateľné? Preto by som konkrétne čísla pri tak zložitom probléme nedával za bernú mincu a takto nedeinformoval verejnosť.

- Treba uvažovať, kde sú povodne a v akej krajine. Samozrejme, keď stúpa Dunaj, tak to nemá nič spoločné s našimi lesmi. Keď je ale povodeň v horskej dedine, tak je to vždy problém lesov. Vtip je v tom, že najväčší akumulátor zrážkovej vody nie sú stromy, ale pôda. Preto, keď vyťažíme stromy zle a pôdu obnažíme, tak stratí schopnosť zadržiavať zrážky a môže dôjsť až k erózii. Obnova následne môže trvať až tisíc rokov.

V tejto odpovedi je správne uvedený údaj jedine o Dunaji. Všetko ostatné majú lesníci dokonale preskúmané a neviem, z akých podkladov čerpal pre svoje tvrdenia pán Lukáč, ale odporúčam mu naštudovať si predmet klimatológia, ktorá pojednáva okrem iného aj o množstve zadržanej vody na listoch, stromoch, teda lesnom poraste a v pôde. Zás je to trochu komplikovanejšie, ako je to takto zjednodušene zhrnuté. Podstatnejšie a priam dezinformácia je o zle vyťažených stromoch a obnažení pôdy... Pri ťažbe ostávajú pne s celou koreňovou sústavou v pôde a pôda sa neobnažuje (keď už, tak by sa obnažila materská hornina). Tu ale treba pripomenúť to, čo sa deje práve v Belianskych Tatrách, kde sa presadzuje bezzásahový režim a lesy sa nechávajú na samovývoj. Práve tu, kde je veľmi tenká vrstva pôdy na vápencovom podklade, dochádza k vyvracaniu suchých stromov a korene so sebou zoberú do výšky tenkú vrstvu pôdy, obnaží sa skalnaté podložie a začne sa proces erózie pôdy (obrázok z 3.6.2017 príkladám). Je preto zarážajúce, že práve tí, ktorí si uvedomujú riziko erózie pôdy a že obnova následne môže trvať až tisíc rokov, presadzujú na najcitlivejších stanovištiach ochranu, ktorá sa tomuto všetkému prieči. Ale dôvody musia hľadať zrejme niekde vo svojom svedomí!

- Čo robíte v týchto vašich lesoch?

Nič (úsmev). Chceme, aby o lese rozhodovala príroda. Máme ale brigády, kedy označujeme naše územia, keďže to robí veľmi veľa v povedomí ľudí. Potom máme ešte akciu, kedy si človek v našej rezervácii symbolicky kúpi strom a za tieto peniaze kupujeme ďalšie územia.

Musím ale dodať na margo platnej legislatívy, že chceme, aby bol do chránených území vstup voľný. V súčasnosti ľudia nemôžu chodiť v národných parkoch mimo turistického chodníka, ale lesníci môžu robiť holoruby bez povolenia orgánov štátnej ochrany prírody. A toto chceme otočiť.

V súkromných lesoch nech si vlastník robí s lesom čo chce (v medziach zákona o lesoch), určite by však lesy aj v jeho vlastníctve mali plniť všetky tie ostatné funkcie, ktoré les okrem dreva poskytuje. Veď len napríklad taká voda je nie súkromná, ale v zmysle čl.4 Ústavy SR je to vlastníctvo Slovenskej republiky. Druhá časť odpovede je však zas a len demagógia, ktorá hraničí s populizmom. Aký zmysel má ochrana prírody v rezerváciách, keď sa tam budú môcť turisti, umelci a neviem ešte kto všetko, kto tam bude len chodiť a nič nezbierať, netrhať..., pohybovať po celej ploche. Všetky rezervácie sa vyhlasujú za nejakým účelom, no a podľa posledných trendov hlavne, aby sa tam ponechala príroda na samovývoj. Ale potom aký samovývoj, keď tam bude všade prítomný človek? Akosi mi (a nie len mne) unikajú súvislosti, pre ktoré by sa to malo diať. Je to návrh, s ktorým štátna ochrana prírody pochybujem, že niekedy bude súhlasiť a potom to bude o tom, že však my sme chceli, ale štát je ten zlý. No a záver o holoruboch bez povolenia, to je zas o tom istom, ako o krádežiach dreva. Buď ohováranie alebo neplnenie si povinností pri oznamovaní trestnej činnosti orgánom činným v trestnom konaní.

- Tatranci majú hlavne problém s medvedmi, ktoré schádzajú do obydlií. Ako sa dá podľa vás tento problém vyriešiť?

Existuje veľmi jednoduché riešenie - dôsledne dbať na prácu s komunálnym odpadom. Chatári bežne vyhadzujú kosti do lesa v okolí hotela, lebo ak príde medveď, tak je to pre hostí atrakcia. Takže stačí uzatvoriť kontajnery a väčšina problémov zmizne.

V Tatranskej Lomnici sme riešili taký problém, že chceli zastreliť medveďa. Dali sme podmienku, že najprv musia uzatvoriť všetky kontajnery. Keď tak urobili, tak sa lesníci sťažovali, že nemohli odstreliť medveďa, lebo už do dediny nechodí. Tam som pochopil, že im ide o to, aby medveď do obydlií chodil a tieto problémy vznikali.

Myslím, že minister Sólymos bol v lete pred rokom priamo v Tatrách a spúšťal projekt zatvárania kontajnerov. Išlo len o pilotný projekt alebo sa tak deje už vo veľkom?

Malo by sa to už robiť vo veľkom, lebo je to aj v zákone o odpadoch. Ale určite to nie je všade zrealizované.

Problematika medveďov je zas trochu komplikovanejšia ako sa to snaží prezentovať pán Lukáč. Projekt zatvárania kontajnerov je príliš nákladný, ako sám píše nie dotiahnutý do konca a dovoľím si tvrdiť, že aj tak neúčinný. Lebo pach z kontajnera vychádza, medvede ho cítia a keď sa ku potravinám nevedia dostať, akurát sa nasrdia a idú hľadať inde, kde je kontajner nezabezpečený. A žiaľ, už máme generácie medveďov, ktoré jednoduchosť prístupu ku potrave v kontajneroch okúsili a budú sa vracaať. Určite, že sa nájde nezodpovedný chatár, ktorý bude „prikrmovať“ a kolotoč sa opakuje. Otázkou však je, prečo sa medvede ku obydliam približia? Hlavne mladšie sú vytláčané z prirodzených stanovišť a musia sa posunúť. Samozrejme, že v tak husto obývanej krajine, ako Slovensko je, narazia na obec, v obci na kontajnery a problém je na svete. A to, že inštitúcie ochrany prírody nemajú reálne riešenia, dokazuje prípad medvedice Ingy. Už len to, že jej odobrali mláďatá a odviezli je neďaleko obce, svedčí o niečom. Ale Slovensko je zrejme dosť bohatá krajina na to, aby si takéto experimentovanie mohla dovoliť a ešte za to ľudí aj platiť. Aj tu v celej ochrane prírody nastavený systém „pokús – omyl“ ukázal, že nie vždy sa po omyle dá vrátiť späť. Žiaľ!

Pokiaľ ste tento list dočítali až sem, verím, že na základe uvedených argumentov buď poskytnete podobný priestor na exkluzívny rozhovor aj s nejakým lesníkom, alebo sám uverejníte na základe sebareflexie stanovisko, v ktorom uvedené nepravdy a osočovanie uvediete na správnu mieru.

Tento list riešim ako otvorený a posielam ho priamo vám (marcisiak.marcel@markiza.sk), prevádzkovateľovi domény na mailové adresy, ktoré som našiel na internete a pripadajú mi relevantné (sekretariatgr@markiza.sk ; sekretariatcsap@markiza.sk), členom predstavenstva Slovenskej lesníckej komory a členom Oblastnej lesníckej komory Banská Bystrica. Zároveň ho navrhmem na zverejnenie na web stránke SLsK a na FB, pretože naše argumenty, pokiaľ nie sú doplnené pikantnosťami, škandálmi a niečím podobným, žiadne médiá neuverejňujú. A žiaľ, potom sa o lesníkoch vytvára skreslený obraz, lebo nemajú možnosť svoje argumenty zverejniť.

S pozdravom

V Revúcej dňa 5.6.2017

Ing. Igor Vizslai

predseda Oblastnej lesníckej komory Banská Bystrica